SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 26. aprila 2007 *

V zadevi C-392/05,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Symvoulio tis Epikrateias (Grčija) z odločbo z dne 30. junija 2005, ki je na Sodišče prispela 31. oktobra 2005, v postopku

Georgios Alevizos

proti

Ypourgos Oikonomikon,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi K. Lenaerts (poročevalec), predsednik senata, E. Juhász, sodnik, R. Silva de Lapuerta, sodnica, J. Malenovský in T. von Danwitz, sodnika,

* Jezik postopka: grščina.

generalna pravobranilka: J. Kokott,
sodna tajnica: L. Hewlett, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 14. decembra 2006,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za G. Alevizosa P. Damouli, dikigoros,

– za grško vlado M. Apessos, I. Bakopoulos in K. Boskovits, zastopniki,

– za Komisijo Evropskih skupnosti D. Triantafyllou, zastopnik,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 25. januarja 2007

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 6 Direktive Sveta 83/183/EGS z dne 28. marca 1983 o davčnih oprostitvah, ki veljajo za končni uvoz osebne lastnine posameznikov iz države članice (UL L 105, str. 64), kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 89/604/EGS z dne 23. novembra 1989 (UL L 348, str. 28, v nadaljevanju: Direktiva 83/183).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med M. Alevizosom in Ypourgos Oikonomikon (finančni minister) glede trošarin in dodatne enkratne posebne pristojbine za registracijo (v nadaljevanju: posebna pristojbina za registracijo), ki jo je moral M. Alevizos plačati ob končnem uvozu osebnega vozila iz Italije v Grčijo.

Pravni okvir

Ureditev Skupnosti

Direktiva 83/183

3 Prva in druga uvodna izjava Direktive 83/183 vsebujeta naslednje besedilo:

„ker je treba zato, da se bodo ljudje v državah članicah bolj zavedali obstoja Evropske skupnosti, sprejeti nadaljnje ukrepe v korist posameznikov, da se v Skupnosti ustvarijo pogoji, podobni pogojem na notranjem trgu;

ker so zlasti davčne ovire, ko posamezniki uvažajo osebno lastnino iz ene države članice v drugo državo članico take, da ovirajo prosto gibanje oseb znotraj Skupnosti; ker je zato te ovire treba v čim večji meri odpraviti z uvedbo davčnih oprostitev;“

4 V skladu s členom 1(1) Direktive 83/183 mora vsaka država članica ob izpolnjevanju pogojev in v primerih, določenih v tej direktivi, „oprostiti osebno lastnino, ki jo posameznik uvaža končno iz druge države članice, prometnega davka, trošarine in drugih davkov na potrošnjo, ki se običajno uporabljajo za tako lastnino“.

5 Člen 1(2) iste direktive določa:

„Ta direktiva ne zajema posebnih in/ali občasnih dajatev in davkov, ki so povezani z uporabo take lastnine v državi, kot so na primer pristojbine za registracijo motornih vozil, davki za ceste in televizijska dovoljenja.“

6 Člen 2 Direktive 83/183 določa:

„1. V tej direktivi ‚osebna lastnina‘ pomeni lastnino, ki je namenjena za osebno uporabo zadevnih oseb ali za zadovoljevanje potreb njihovih gospodinjstev. Narava ali količina osebne lastnine ne sme odražati nobenih tržnih interesov, niti ne smejo biti namenjene za opravljanje gospodarske dejavnosti v smislu člena 4 Direktive 77/388/EGS. […]

2. Oprostitev, ki jo predvideva člen 1, se odobri za osebno lastnino:

[…]

b) ki jo je zadevna oseba dejansko uporabljala pred spremembo prebivališča ali pred vzpostavitvijo sekundarnega prebivališča. V primeru vozil na motorni pogon (vključno s prikolicami), počitniških prikolic, avtodomov, izletniških ladij in zasebnih zrakoplovov, lahko države članice zahtevajo, da jih je zadevna oseba uporabljala najmanj šest mesecev pred spremembo prebivališča.

[…]“

7 Pojem običajnega prebivališča v smislu Direktive 83/183 je v njenem členu 6(1) z naslovom „Splošna pravila za določanje prebivališča“ opredeljen takole:

„V tej direktivi ‚običajno prebivališče‘ pomeni kraj, kjer oseba običajno živi, to je najmanj 185 dni v vsakem koledarskem letu, zaradi osebnih ali poklicnih vezi, v primeru osebe brez poklicnih vezi pa zaradi osebnih vezi, ki kažejo tesne povezave med navedeno osebo in krajem, kjer živi.

Vendar se za običajno prebivališče osebe, ki je poklicno vezana na drug kraj kot osebno in ki zato živi v različnih krajih v dveh ali več državah članicah, šteje kraj osebnih vezi osebe, če se ta oseba tja redno vrača. Ko oseba živi v državi članici zato, da izpolni nalogo z določenim trajanjem, pa ni treba, da je ta pogoj izpolnjen. Obiskovanje univerze ali šole ne pomeni prenosa običajnega prebivališča".

8 V skladu s členom 7(1)(a) Direktive 83/183 se oprostitev, ki jo predvideva člen 1 te direktive, odobri za osebno lastnino, ki jo uvozijo posamezniki, ko prenašajo svoje običajno prebivališče.

Direktiva 92/12/EGS

9 V tretji, četrti in dvajseti uvodna izjava Direktive Sveta 92/12/EGS z dne 25. februarja 1992 o splošnem režimu za trošarinske proizvode in o skladiščenju, gibanju in nadzoru takih proizvodov (UL JO L 76, str. 1) je navedeno:

„ker je treba opredeliti koncept trošarinskih proizvodov; ker se določbe Skupnosti lahko nanašajo le na tisto blago, ki je kot tako obravnavano v vseh državah članicah; […]

ker morajo biti zaradi ureditve in delovanja notranjega trga obveznosti plačila trošarine v vseh državah članicah enake;

[…]

ker zaradi odprave načela obdavčenja uvoza med državami članicami prenehajo veljati določbe o oprostitvah in nadomestilih za uvoz med državami članicami; ker je torej treba odpraviti te določbe in prilagoditi ustrezne direktive."

10 V skladu z njenim členom 1(1) je predmet Direktive 92/12 režim za proizvode, za katere ob sprostitvi v porabo nastane obveznost plačila trošarine in drugih posrednih davkov, ki se pobirajo neposredno ali posredno, razen davka na dodano vrednost in davkov, ki jih uvede Skupnost.

11 Člen 3(1) Direktive 92/12 določa:

„Ta direktiva se na ravni Skupnosti uporablja za naslednje proizvode, kakor jih opredeljujejo ustrezne direktive:

– mineralno olje,

– alkohol in alkoholne pijače,

– tobačni proizvodi.“

12 Člen 23(3) Direktive 92/12 določa:

„Dne 31. decembra 1992 se prenehajo uporabljati določbe o trošarini iz naslednjih direktiv:

[…]

– Direktive 83/183/EGS […],

[…]“

Nacionalna ureditev

13 Direktiva 83/183 je bila v grško pravo prenesena z odlokom finančnega ministra D.264/23 z dne 8. marca 1985 (FEK B' 139/18.3.1985). Ta odlok je bil nadomeščen z odlokom finančnega ministra D.245/11 z dne 1. marca 1988 (FEK B' 195/6.4.1988, v nadaljevanju: odlok D.245/11).

14 Odlok D.245/11 v skladu s členom 1(1) „določa primere, v katerih se odobri oprostitev carin in drugih dajatev za osebno lastnino, ki jo uvozijo posamezniki".

15 V členu 2(1)(c) odloka D.245/11, v njegovi različici, ki temelji na členu 15 Zakona 2187/1994 (FEK A' 16), sprejetega po sodbi Sodišča z dne 2. avgusta 1993 v zadevi Komisija proti Grčiji (C-9/92, Recueil, str. I-4467), je prevzeta opredelitev običajnega prebivališča, vsebovana v členu 6(1) Direktive 83/183.

16 V členu 3(1) odloka D.245/11 je postavljeno načelo, da je osebna lastnina, ki jo uvozijo fizične osebe, ki so svoje običajno prebivališče iz druge države prenesle v Grčijo, oproščena carin in drugih dajatev.

17 Poglavje 8 odloka D.245/11 vsebuje člen 25 z naslednjim besedilom:

„1. Oprostitve, navedene v členu 3 tega odloka, se odobrijo za osebno lastnino, ki jo uvozijo grški državljani z običajnim prebivališčem v Grčiji, ki so Grčijo zapustili zaradi dela v tujini, kjer so bili v delovnem razmerju oziroma samostojno zaposleni

več kot dve (2) zaporedni leti, in ki so se po koncu dela vrnili v Grčijo, da bi se tam dokončno ustalili.

2. Med upravičence iz prejšnjega odstavka spadajo grški javni uradniki (vključno z diplomati), sodni uradniki, častniki, podčastniki in vojaki oboroženih sil, varnostnih sil in pristaniške policije, ki so v tujini izključno zaradi opravljanja službe prebivali več kot dve (2) zaporedni leti in ki so se po koncu njihove službe zaradi razporeditve ali dokončno vrnili v Grčijo."

18 S členom 6(13) zakona št. 2459/1997 o razveljavitvi davčnih oprostitev in drugimi predpisi (FEK A' 17) je bil med drugim razveljavljen člen 25 odloka D.245/11 o „oprostitvi v zvezi z osebno lastnino Grkov, ki delajo v tujini, vendar le glede prevoznih sredstev". V skladu z isto določbo „se za osebna vozila, ki so bila 31. decembra 1996 v posesti zgoraj navedenih oseb, ob njihovem carinjenju v roku šestih (6) mesecev od objave tega zakona v *Uradnem listu Helenske republike* zaračuna posebna trošarina na podlagi koeficientov iz člena 37 veljavne različice zakona št. 1882/1990". Ta določba je začela veljati 1. januarja 1997. V členu 6(13) določeni rok je bil s členom 32(1) zakona št. 2523/1997 (FEK A' 179) podaljšan do 31. decembra 1997.

19 Direktiva 92/12 je bila v grško pravo prenesena z zakonom št. 2127/1993 o uskladitvi davčnega režima za naftne proizvode, etilni alkohol in alkoholne pijače ter tobačne izdelke s pravom Skupnosti in drugimi predpisi (FEK A' 48).

20 Člen 75 zakona št. 2127/1993 določa:

„Motorna vozila in motorna kolesa, ki izpolnjujejo pogoje iz členov 9 in 10 Pogodbe o EGS in ki se v državo odpošiljajo ali prevažajo iz drugih držav članic Skupnosti, so podvržena posebnim trošarinam, ki so določene za uvožena ali v državi izdelana vozila."

21 Člen 83 istega zakona določa:

„V veljavnih upoštevnih predpisih določena delna ali popolna oprostitev posebnih trošarin za vozila, ki so končno uvožena iz tretjih držav, pod enakimi pogoji velja tudi za vozila, navedena v členu 75."

Spor v glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

22 G. Alevizos, častnik grškega vojaškega letalstva, je bil z odločbo grškega obrambnega ministra za obdobje od 12. julija 1995 do 8. avgusta 1997 razporejen v generalštab zavezniških sil Južna Evropa v Neaplju (Italija), kjer je služboval pri Organizaciji severnoatlantske pogodbe (NATO). Z odločbo poveljnika generalštaba vojaškega letalstva

je bila odobrena selitev žene in obeh otrok G. Alevizosa vključno z nadomestilom zanjo.

23 Ob koncu službovanja, predvidenega za ta položaj, je generalni konzulat Helenske republike v Neaplju za G. Alevizosa in člane njegove družine izdal potrdilo o vrnitvi v Grčijo, v katerem je bil G. Alevizos opredeljen kot oseba, za katero velja poglavje 8 odloka D.245/11.

24 Temu potrdilu je bila priložena izjava zadevne osebe, da namerava v Grčijo uvoziti osebni avtomobil znamke Mercedes, tip E 200 (leto izdelave 1996), ki ga je 17. decembra 1996 kupil v Nemčiji in katerega lastnik je postal 23. decembra 1996.

25 G. Alevizos je ob svoji vrnitvi v Grčijo v carinski urad Eleusina vložil izjavo o prevozu tega vozila.

26 Omenjeni carinski urad je z odločbo z dne 28. avgusta 1997 od G. Alevizosa terjal znesek v višini 4.136.413 GRD kot posebno trošarino, določeno v členu 75 zakona št. 2127/1993, ki je bila v skladu s členom 6(13) zakona št. 2459/1997 izračunana na podlagi zmanjšanih koeficientov, določenih v takrat veljavnem zakonu št. 1882/1990. Z isto odločbo je bil prav tako pozvan k plačilu zneska v višini 1.470.775 GRD kot posebne pristojbine za registracijo iz člena 15(7) zakona št. 2367/1953.

27 Potem ko je G. Alevizos plačal zneska, ki sta bila terjana kot trošarina in posebna pristojbina za registracijo (v nadaljevanju: sporna davka iz postopka v glavni stvari), je zoper davčno odločbo z dne 28. avgusta 1997 vložil tožbo pri Dioikitiko Protodikeio Athinon (prvostopenjsko upravno sodišče v Atenah), ki je odločbo delno spremenilo, tako da je zvišalo odstotek, odtegljiv za obrabo vozila pri normalni uporabi.

28 G. Alevizos je zoper to sodbo vložil pritožbo pri Dioikitiko Efeteio Athinon (pritožbeno upravno sodišče v Atenah).

29 To sodišče je potrdilo prvostopenjsko sodbo in v zvezi z njo navedlo, da je šlo pri prebivanju G. Alevizosa v Neaplju za službeno nalogo z določenim trajanjem in da naj bi njegovo običajno prebivališče v smislu člena 6(1) Direktive 83/183 in člena 2 odloka D.245/11 v obdobju njegove razporeditve v službo pri zvezi NATO v tem mestu ostalo

v Grčiji, kjer naj bi bilo trajno središče njegovih osebnih in poklicnih interesov, čeprav so ga njegovi družinski člani spremljali v Italijo.

30 Dioikitiko Efeteio Athinon je zato odločilo, da primer G. Alevizosa ne spada v člen 3 odloka D.245/11, temveč v člen 25(1) in (2) tega odloka ter člen 6(13) zakona št. 2459/1997, s katerim so bile z učinkom od 1. januarja 1997 naprej razveljavljene določbe navedenega člena 25.

31 G. Alevizos je zoper sodbo Dioikitiko Efeteio Athinon pri predložitvenem sodišču vložil zahtevo za varstvo zakonitosti.

32 V teh okoliščinah je Symvoulio tis Epikrateias, ki je imelo pomisleke v zvezi z razlago pojma „običajno prebivališče“ v smislu člena 6(1) Direktive 83/183, prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali za javne uslužbence ter častnike, podčastnike in vojake oboroženih sil, varnostnih sil in pristaniške policije tako kot za druge delavce velja člen 6 Direktive Sveta 83/183/EGS in ali lahko pridobijo ‚običajno prebivališče‘ v drugi državi, kjer zaradi

opravljanja službene naloge za določen čas bivajo vsaj 185 dni v koledarskem letu, ali pa imajo v času trajanja njihove naloge v tej drugi državi še naprej običajno prebivališče v Grčiji ne glede na to, da so svoje poklicne in osebne vezi prenesli v drugo državo?“

Vprašanje za predhodno odločanje

33 Predložitveno sodišče želi s svojim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba člen 6(1) Direktive 83/183 razlagati tako, da ima uslužbenec javne uprave, oboroženih sil, varnostnih organov ali pristaniške policije države članice, ki s svojimi družinskimi člani zaradi službene naloge z določenim trajanjem vsaj 185 dni na leto prebiva v drugi državi članici, v obdobju te službene naloge običajno prebivališče v smislu navedenega člena 6(1) v tej drugi državi članici, ali nasprotno, da ima običajno prebivališče še naprej v prvi državi članici.

34 Pred odgovorom na to vprašanje je treba preizkusiti, ali se Direktiva 83/183 uporabi v postopku v glavni stvari.

Uporaba Direktive 83/183

35 Prvič, v zvezi z uporabo Direktive 83/183 je treba preizkusiti trditve grške vlade, da se določbe o trošarinah iz te direktive na podlagi Direktive 92/12 v obdobju prenosa vozila G. Alevizosa iz Italije v Grčijo niso več uporabljale.

36 V zvezi s tem je treba poudariti, da je področje uporabe Direktive 92/12 v njenem členu 3(1) opredeljeno z navajanjem treh taksativno naštetih kategorij proizvodov, ki, kot izhaja iz tretje uvodne izjave te direktive, ustrezajo blagu, ki je trošarini podvrženo „v vseh državah članicah“. Motorna vozila niso našteta in so zato izključena iz področja uporabe te direktive.

37 Kot je pojasnila generalna pravobranilka v točkah 33 in 34 sklepnih predlogov, je zlasti zaradi pravne varnosti posamezni določbi Direktive 92/12, v tem primeru členu 23(3), brez kakršnegakoli izrecnega napotila zakonodajalca v zvezi s tem nedopustno pripisati širše področje uporabe od tistega, ki je za direktivo splošno določeno v njenem členu 3(1).

38 Poleg tega usklajevanje, ki se z Direktivo 92/12 z namenom vzpostavitve in delovanja notranjega trga izvaja zlasti s poenotenjem meril za pobiranje trošarin v Skupnosti (glej četrto uvodno izjavo te direktive; glej tudi sodbe z dne 2. aprila 1998 v zadevi EMU Tabac in drugi, C-296/95, Recueil, str. I-1605, točka 22; z dne 5. aprila 2001 v zadevi Van de Water, C-325/99, Recueil, str. I-2729, točka 39, in z dne 29. aprila 2004 v zadevi Komisija proti Nemčiji, C-240/01, Recueil, str. I-4733, točka 36), pri proizvodih, navedenih v členu 3(1) te direktive, omogoča izogibanje dvojnemu obdavčevanju v odnosih med državami članicami, zato je uporaba določb Direktive 83/183 v zvezi

z oprostitvami trošarin za uvoz teh proizvodov odvečna (glej dvajseto uvodno izjavo Direktive 92/12), medtem ko je pri drugih proizvodih drugače.

39 Pri teh drugih proizvodih namreč, kot je navedla generalna pravobranilka v točki 37 sklepnih predlogov, zaradi pomanjkanja uskladitvenega ukrepa Skupnosti, ki bi bil primerljiv z ukrepi Direktive 92/12, določenimi za proizvode iz njenega člena 3(1), obstaja nevarnost dvojne obdavčitve v razmerjih znotraj Skupnosti. Taka nevarnost z vidika cilja vzpostavitve notranjega trga upravičuje, da se določbe Direktive 83/183 o oprostitvah za te proizvode še naprej uporabljajo.

40 Iz tega izhaja, da velja člen 23(3) Direktive 92/12, v skladu s katerim se 31. decembra 1992 prenehajo uporabljati določbe Direktive 83/183 v zvezi s trošarinami, le v delu, v katerem se te določbe nanašajo na tri kategorije proizvodov, navedene v členu 3(1) Direktive 92/12. Za druge proizvode, kot so motorna vozila, ki ne spadajo na področje uporabe Direktive 92/12, se torej ustrezne določbe po tem datumu uporabljajo še naprej.

41 Drugič, z vidika področja osebne uporabe Direktive 83/183 je treba ugotoviti, ali se ta direktiva v skladu z navedbami grške vlade nanaša le na uvoze lastnine, ki jih opravijo delavci v smislu člena 39 ES, pri čemer so izključeni tisti uvozi, ki jih opravijo javni uslužbenci, kot je G. Alevizos.

42 V zvezi s tem je treba najprej ugotoviti, da je bila Direktiva 83/183 sprejeta na podlagi člena 99 Pogodbe ES (postal člen 93 ES). S to določbo je bil Svet Evropskih skupnosti pooblaščen za začetek usklajevanja nacionalnih zakonodaj, med drugim v zvezi s trošarinami, v obsegu, ki je potreben za vzpostavitev in delovanje notranjega trga (zgoraj navedena sodba Komisija proti Nemčiji, točka 35).

43 Poleg tega iz besedila prve in druge uvodne izjave Direktive 83/183 v povezavi z njenima členoma 1 in 2 izhaja, da je bila ta direktiva sprejeta v korist „posameznikov“ z namenom izboljšati prosto gibanje „oseb“ v Skupnosti in s tem okrepiti občutek pripadnosti slednji ter da naj bi v ta namen poenostavila uvoz osebne lastnine, ki „pomeni lastnino, ki je namenjena za osebno uporabo zadevnih oseb ali za zadovoljevanje potreb njihovih gospodinjstev“.

44 Zato področje osebne uporabe Direktive 83/183 ne sme biti omejeno na delavce v smislu člena 39 ES ali izključevati tistih, ki so zaposleni v javni upravi države članice.

45 Iz tega izhaja, da položaj, v kakršnem je G. Alevizos, spada na področje osebne uporabe Direktive 83/183.

46 Tretjič, v zvezi s spornimi davki iz postopka v glavni stvari je treba preučiti področje stvarne uporabe Direktive 83/183.

47 V skladu s členom 1(1) Direktive 83/183 spadajo na področje uporabe oprostitve, določene v tej določbi, zlasti prometni davek, trošarine in drugi davki na potrošnjo, ki se po navadi uporabljajo za osebno lastnino, ki jo posameznik končno uvaža iz druge države članice.

48 V predloženi zadevi pomeni eden od spornih davkov iz postopka v glavni stvari v skladu z nacionalnim pravom, ki se uporabi, „trošarino“ (glej točko 26 te sodbe) in zato po navadi spada na področje uporabe davčne oprostitve iz člena 1(1) Direktive 83/183. Čeprav poimenovanje davka v nacionalnem pravu ni odločilno (glej sodbo z dne 15. julija 2004 v zadevi Lindfors, C-365/02, ZOdl., str. I-7183, točka 24), mora predložitveno sodišče vseeno preveriti, ali je ta davek mogoče šteti za takega, ki se po navadi odmeri ob končnem uvozu osebnega vozila iz druge države članice v Grčijo, kot določa navedeni člen 1(1).

49 Kar zadeva posebno pristojbino za registracijo, ki jo prav tako zahteva zainteresirana oseba (glej točko 26 te sodbe), iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da spada sporni davek na področje uporabe oprostitve iz člena 1(1) Direktive 83/183 le, če gre v skladu z nacionalnim pravom, ki se uporabi, za obdavčitev, ki je povezana s samim dejanjem uvoza. Nasprotno, če nacionalne določbe o spornem davku njegov nastanek navezujejo na drugo okoliščino od dejanja uvoza, kot je na primer prva registracija ali uporaba vozila v državi, pa omenjena pristojbina ni zajeta s področjem uporabe člena 1(1) Direktive 83/183 (glej sodbo z dne 29. aprila 2004 v zadevi Weigel, C-387/01, Recueil, str. I-4981, točka 47; zgoraj navedeno sodbo Lindfors, točka 26, in sodbo z dne 16. junija 2005 v zadevi Komisija proti Danski, C-138/04, točka 13).

50 Ker spis, predložen Sodišču, ne vsebuje nikakršnih podatkov o dejstvih nastanka posebne pristojbine za registracijo (iz postopka v glavni stvari), je predložitveno sodišče tisto, ki mora na podlagi upoštevnih nacionalnih določb ob upoštevanju sodne prakse iz prejšnje točke izvesti potrebne preizkuse.

51 Iz navedenega izhaja, da trošarine, kakršna je ta, ki je sporna v postopku v glavni stvari, spadajo na področje uporabe člena 1(1) Direktive 83/183, če se izkaže – kar mora preizkusiti predložitveno sodišče – da se po navadi odmerijo pri končnem uvozu osebnega vozila iz druge države članice, ki ga opravi posameznik. Dodatna enkratna posebna pristojbina za registracijo, kakršna je sporna v postopku v glavni stvari, je prav tako zajeta s področjem uporabe navedenega člena 1(1), če se izkaže – kar mora preizkusiti predložitveno sodišče – da je povezana s samim dejanjem uvoza vozila.

52 Če se izkaže, da so davki, ki so sporni v postopku v glavni stvari, vsebovani v področju uporabe oprostitve, predvidene v členu 1(1) Direktive 83/183, se zastavi vprašanje razlage člena 6(1) te direktive.

Razlaga člena 6(1) Direktive 83/183

53 V zvezi s tem je treba najprej spomniti, da je cilj Direktive 83/183, ob upoštevanju katerega je treba odgovoriti na zastavljeno vprašanje, v skladu z njenimi uvodnimi izjavami zagotovitev prostega gibanja oseb v Skupnosti. S tega vidika je zlasti odprava davčnih ovir pri uvozu osebne lastnine iz ene države članice v drugo nujna za ustvarjanje pogojev, ki so podobni pogojem notranjega trga (glej po analogiji sodbo z dne 12. julija 2001 v zadevi Louloudakis, C-262/99, Recueil, str. I-5547, točka 58).

54 Po drugi strani je Sodišče v zvezi s členom 7 Direktive Sveta 83/182/EGS z dne 28. marca 1983 o davčnih oprostitvah znotraj Skupnosti za določena prevozna sredstva, začasno uvožena iz ene države članice v drugo (UL L 105, str. 59), ki pojem običajnega prebivališča opredeljuje s podobnimi izrazi, kot so uporabljeni v členu 6 Direktive 83/183, že razsodilo, da se merila za določitev tega pojma nanašajo na poslovno in osebno vezanost osebe na določen kraj ter na trajanje te vezanosti in da jih je zato

treba presojati skupaj (glej sodbo z dne 23. aprila 1991 v zadevi Ryborg, C-297/89, Recueil, str. I-1943, točka 19, in zgoraj navedeno sodbo Louloudakis, točka 51).

55 Običajno prebivališče je treba razumeti kot kraj, ki ga je zainteresirana oseba izbrala za središče svojih interesov (glej po analogiji zgoraj navedeni sodbi Ryborg, točka 19, in Louloudakis, točka 51).

56 Merilo stalnosti se sklicuje na pogoj, v skladu s katerim mora zainteresirana oseba v zadevnem kraju običajno prebivati najmanj 185 dni v koledarskem letu. V postopku v glavni stvari, v katerem predložitveno sodišče ugotavlja, da je bil ta pogoj izpolnjen, določeno obdobje razporeditve G. Alevizosa na delovno mesto pri zvezi NATO v Italiji kot tako ne izključuje, da bi imel slednji v spornem obdobju običajno prebivališče v tej državi članici.

57 Za določitev običajnega prebivališča kot trajnega središča interesov zadevne osebe je treba upoštevati vsa upoštevna dejstva (glej zgoraj navedeno sodbo Ryborg, točka 20), to je zlasti fizično navzočnost zadevne osebe, njenih družinskih članov, posedovanje stanovanja, kraj dejanskega šolanja otrok, kraj opravljanja poklicnih dejavnosti, kraj premoženjskih interesov in kraj upravnih stikov z državnimi organi in družbenimi ustanovami, če omenjeni dejavniki izražajo voljo te osebe, da kraj teh vezi zaradi trajnosti, ki izhaja iz življenjske navade in odvijanja običajnih družbenih in poklicnih odnosov, izbere za stalno (zgoraj navedena sodba Louloudakis, točka 55).

58 Dodati je treba, da v skladu s členom 6(1) Direktive 83/183 dejstvo obiskovanja izobraževalne ustanove sicer ne dokazuje prenosa običajnega prebivališča, če se nanaša na zadevno osebo samo, da pa lahko v družinskih okoliščinah pomeni znak za tak prenos, če se, kot je navedel G. Alevizos v pisnih stališčih, nanaša na njene otroke. (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo Louloudakis, točka 56).

59 V zvezi s trditvami grške vlade, v skladu s katerimi naj bi G. Alevizos v obravnavanem primeru v obdobju njegove razporeditve v Italijo na delovno mesto pri zvezi NATO ohranil tako poklicne vezi z grško upravo kot socialne in davčne vezi z Grčijo, je treba po eni strani opomniti, da ta morebitna okoliščina ne spremeni dejstva, da je zadevna oseba v omenjenem obdobju svojo poklicno dejavnost opravljala v Italiji, kjer je bilo zato, kot navaja generalna pravobranilka v točki 66 sklepnih predlogov, središče njenih poklicnih vezi.

60 Po drugi strani iz člena 6(1), drugi pododstavek, Direktive 83/183 izhaja, da daje ta določba prednost osebnim vezem, če zadevna oseba nima strnjenih osebnih in poklicnih vezi v eni sami državi članici (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo Louloudakis, točka 52).

61 Tako člen 6(1) Direktive 83/183 določa, da je treba upoštevati tako poklicno kot osebno vezanost na določen kraj, in ga je treba razlagati tako, da je treba, če skupna presoja poklicnih in osebnih vezi ne zadošča za določitev trajnega središča interesov zadevne osebe, dati prednost osebnim vezem (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo Louloudakis, točka 53).

62 Glede na navedeno je treba člen 6(1) Direktive 83/183 razlagati tako, da ima uslužbenec javne uprave, oboroženih sil, varnostnih organov ali pristaniške policije države članice, ki s svojimi družinskimi člani zaradi službene naloge z določenim trajanjem vsaj 185 dni na leto prebiva v drugi državi članici, v obdobju te službene naloge običajno prebivališče v smislu navedenega člena 6(1) v tej drugi državi članici.

Člena 18 ES in 39 ES

63 Komisija Evropskih skupnosti je na obravnavi zatrjevala, da bi bilo mogoče postopek v glavni stvari preizkusiti tudi z vidika členov 18 ES in 39 ES.

64 Čeprav je predložitveno sodišče svoje vprašanje formalno omejilo na razlago člena 6 Direktive 83/183, to Sodišča ne ovira pri tem, da predložitvenemu sodišču posreduje vse vidike razlage prava Skupnosti, ki bi mu lahko koristili pri presoji predložene zadeve, in sicer ne glede na to, ali se je nanje sklicevalo v predstavitvi svojega vprašanja ali ne (glej v tem smislu sodbi z dne 12. decembra 1990 v zadevi SARPP, C-241/89, Recueil, str. I-4695, točka 8, in z dne 4. marca 1999 v zadevi Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola, C-87/97, Recueil, str. I-1301, točka 16, ter zgoraj navedeni sodbi Weigel, točka 44, in Lindfors, točka 32).

65 V obravnavani zadevi je treba v primeru, če sporni davki iz postopka v glavni stvari ne bi spadali na področje uporabe člena 1(1) Direktive 83/183, preučiti učinek uporabe teh davkov na pravico do prostega gibanja državljana Skupnosti, kot je G. Alevizos, določeno v členih 18 ES in 39 ES.

66 V skladu z ustaljeno sodno prakso je člen 18 ES, v katerem je na splošno določena pravica prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic za vse državljane Unije, še posebej izražen v členu 39 ES v zvezi s prostim gibanjem delavcev (glej sodbi z dne 26. novembra 2002 v zadevi Oteiza Olazabal, C-100/01, Recueil, str. I-10981, točka 26, in z dne 9. novembra 2006 v zadevi Turpeinen, C-520/04, ZOdl., str. I-10685, točka 13). V teh okoliščinah je treba najprej proučiti, ali zadeva v postopku v glavni stvari spada v obseg člena 39 ES.

67 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je pojem „delavec“v smislu člena 39 ES pojem prava Skupnosti in se ne sme razlagati ozko. Za „delavca“ je treba šteti vsako osebo, ki opravlja resnično in učinkovito dejavnost, z izjemo tako očitno omejenih dejavnosti, da jih je mogoče šteti za postranske in pomožne. Značilnost delovnega razmerja je v skladu s to sodno prakso Sodišča okoliščina, da določena oseba določen čas v korist druge osebe in pod vodstvom slednje opravlja dela, za katera v zameno prejme plačilo (glej zlasti sodbe z dne 3. julija 1986 v zadevi Lawrie-Blum, 66/85, Recueil, str. 2121, točki 16 in 17; z dne 23. marca 2004 v zadevi Collins, C-138/02, Recueil, str. I-2703, točka 26, in z dne 7. septembra 2004 v zadevi Trojani, C-456/02, ZOdl., str. I-7573, točka 15).

68 Kot izhaja iz ustaljene sodne prakse, pravna narava delovnega razmerja ni odločilna za uporabo člena 39 ES (glej zlasti sodbi z dne 12. februarja 1974 v zadevi Sotgiu, 152/73, Recueil, str. 153, točka 5, in z dne 31. maja 1989 v zadevi Bettray, 344/87, Recueil str. 1621, točka 16, ter zgoraj navedeno sodbo Trojani, točka 16). Zato ni pomembno, da je delavec zaposlen kot uradnik ali da njegovo delovno razmerje ni podvrženo zasebnemu, temveč javnemu pravu (glej zgoraj navedeno sodbo Sotgiu, točka 5).

69 Položaj, ki ga je G. Alevizos zasedal v grškem vojaškem letalstvu pred njegovo začasno razporeditvijo v službo pri zvezi NATO, bi bil sicer lahko vsebovan v pojmu „zaposlovanje v državni upravi“ v smislu člena 39(4) ES, če bi vseboval neposredno ali posredno sodelovanje pri izvajanju javnih pooblastil in nalog varovanja splošnih interesov države ali drugih javnopravnih korporacij (glej v zvezi s tem sodbe z dne 17. decembra 1980 v zadevi Komisija proti Belgiji, 149/79, Recueil, str. 3881, točka 10; z dne 2. julija 1996 v zadevi Komisija proti Grčiji, C-290/94, Recueil, str. I-3285, točka 2, in z dne 30. septembra 2003 v zadevi Anker in drugi, C-47/02, Recueil, str. I-10447, točka 58), vendar je treba opozoriti, da s to določbo dovoljene izjeme, upoštevajoč temeljni značaj, ki ga ima v Pogodbi ES načelo prostega gibanja delavcev v Skupnosti, ne smejo preseči namena, za katerega je bila ta določba predvidena (zgoraj navedena sodba Sotgiu, točka 4).

70 Ta namen je državam članicam pridržati možnost, da omejijo dostop tujih državljanov do določenih zaposlitev v državni upravi (zgoraj navedena sodba Sotgiu, točka 4), ki zahtevajo odnos posebne solidarnosti zaposlenih do države ter vzajemnost pravic in obveznosti, na katerih temelji državljanska vez (glej zgoraj navedeno sodbo Komisija proti Belgiji, točka 10). V nasprotju s tem pa člen 39(4) ES ne more učinkovati tako, da bi delavca, ko je ta sprejet v službo v javni upravi države članice,

izključil iz uporabe določb člena 39, od (1) do (3), ES (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Sotgiu, točka 4).

71 Poleg tega v obravnavani zadevi iz dokumentov nič ne nakazuje, da bi bilo pobiranje spornih davkov iz postopka v glavni stvari povezano s položajem G. Alevizosa kot častnika grškega vojaškega letalstva. Ti davki se mu odmerijo kot osebi, ki svoje prebivališče iz ene države članice prenese v drugo.

72 V zvezi z začasno razporeditvijo G. Alevizosa v službo pri zvezi NATO iz ustaljene sodne prakse izhaja, da državljan Skupnosti, ki dela v državi članici, ki ni matična država, zaradi dejstva, da je zaposlen pri mednarodni organizaciji, ne izgubi lastnosti „delavca“ v smislu člena 39(1) ES (glej zlasti sodbe z dne 15. marca 1989 v združenih zadevah Echternach in Moritz, 389/87 in 390/87, Recueil, str. 723, točki 11 in 15; z dne 13. novembra 2003 v zadevi Schilling in Fleck-Schilling, C-209/01, Recueil, str. I-13389, točka 28; z dne 16. decembra 2004 v zadevi My, C-293/03, ZOdl., str. I-12013, točka 37, in z dne 16. februarja 2006 v zadevi Öberg, C-185/04, ZOdl., str. I-1453, točka 12).

73 Iz tega izhaja, da se državljanu države članice, kot je G. Alevizos, ne bi smelo odreči socialnih pravic in prednosti, ki mu jih daje člen 39 ES (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Öberg, točka 13).

74 Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da skuša celota določb Pogodbe o prostem gibanju oseb državljanom Skupnosti olajšati opravljanje vsakovrstnih poklicnih dejavnosti na ozemlju Skupnosti (glej zlasti sodbe z dne 15. decembra 1995 v zadevi Bosman, C-415/93, Recueil, str. I-4921, točka 94; z dne 26. januarja 1999 v zadevi Terhoeve, C-18/95, Recueil, str. I-345, točka 37, in z dne 27. januarja 2000 v zadevi Graf, C-190/98, Recueil, str. I-493, točka 21, ter zgoraj navedeno sodbo Weigel, točka 52).

75 V predloženi zadevi bi lahko pobiranje davkov, ki so sporni v postopku v glavni stvari, privedlo do tega, da bi postala vrnitev zadevne osebe v izvorno državo članico zanjo manj privlačna, če bi bila ta vrnitev po končanju poklicne dejavnosti v drugi državi članici zaradi predpisov prvonavedene države članice v primerjavi z davčnim položajem delavcev, ki svoje pravice do prostega gibanja niso izvrševali, povezana z neugodnimi posledicami. Take posledice bi lahko zato državljana države članice odvrnile od tega, da bi svoj poklic opravljal na ozemlju druge države članice in izvrševal svojo pravico do prostega gibanja (glej v tem smislu sodbi z dne 7. julija 1992 v zadevi Singh, C-370/90, Recueil, str. I-4265, točki 19 in 23, in z dne 11. julija 2002 v zadevi D'Hoop, C-224/98, Recueil, str. I-6191, točka 31).

76 Vendar pa pogodba ES delavcu ne jamči, da bo prenos dejavnosti v drugo državo članico, ki ni tista, v kateri je prej prebival, nevtralen z vidika obdavčitve. Ob upoštevanju razlik v davčni zakonodaji držav članic lahko tak prenos delavcu z vidika posredne obdavčitve koristi ali škodi, odvisno od okoliščin. Iz tega izhaja, da načeloma nobena pomanjkljivost v primerjavi s položajem, v katerem je državljan izvajal svoje dejavnosti pred navedenim prenosom, ni v nasprotju s členom 39 ES, pod pogojem, da zadevna zakonodaja tega državljana ne postavlja v slabši položaj v primerjavi s tistimi, ki so že davčni zavezanci za ta davek (glej zgoraj navedeni sodbi Weigel, točka 55, in Lindfors, točka 34).

77 V teh okoliščinah je združljivost davkov, spornih v postopku v glavni stvari, s členom 39 ES, odvisna zlasti od stopnje teh davkov in načina njihove uporabe (glej zgoraj navedeno sodbo Komisija proti Danski, točka 16).

78 V tem primeru mora predložitveno sodišče preučiti, ali nacionalne določbe o davkih, ki so sporni v postopku v glavni stvari, temeljijo na objektivnih merilih in zlasti v zvezi z upoštevanjem zmanjšanja vrednosti obdavčljivega vozila zagotavljajo (glej v tem smislu sodbo z dne 11. decembra 1990 v zadevi Komisija proti Danski, C-47/88, Recueil, str. I-4509, točke od 19 do 22; zgoraj navedeno sodbo Weigel, točka 70, in sodbo z dne 5. oktobra 2006 v združenih zadevah Nádasdi in Németh, C-290/05 in C-333/05, ZOdl., str. I-10115, točke 47 in od 51 do 57), da G. Alevizos ni v slabšem položaju od delavca, ki je v Grčiji stalno prebival (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Lindfors, točka 35).

79 Če bi predložitveno sodišče ugotovilo, da tak slabši položaj obstaja, bo moralo preučiti, ali je razlika v obravnavanju upravičena z objektivnimi ugotovitvami, ki niso odvisne od prebivališča zadevnih oseb in so v sorazmerju z legitimnim ciljem, ki ga zasleduje nacionalno pravo (glej zgoraj navedeni sodbi D'Hoop, točka 36, in Lindfors, točka 35).

80 Ker se za postopek v glavni stvari uporabi člen 39 ES, se o razlagi člena 18 ES ni treba izreči (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Oteiza Olazabal, točka 26).

81 Glede na vse predhodne ugotovitve je treba na zastavljeno vprašanje odgovoriti tako:

– Trošarine, kakršna je ta, ki je sporna v postopku v glavni stvari, spadajo na področje uporabe člena 1(1) Direktive 83/183, če se izkaže – kar mora preizkusiti predložitveno sodišče – da se po navadi odmerijo pri končnem uvozu osebnega vozila iz druge države članice, ki ga opravi posameznik. Dodatna enkratna posebna pristojbina za registracijo, kakršna je ta, ki je sporna v postopku v glavni stvari,

je prav tako zajeta s področjem uporabe navedenega člena 1(1), če se izkaže – kar mora preizkusiti predložitveno sodišče – da je povezana s samim dejanjem uvoza vozila.

– Člen 6(1) Direktive 83/183 je treba razlagati tako, da ima uslužbenec javne uprave, oboroženih sil, varnostnih organov ali pristaniške policije države članice, ki s svojimi družinskimi člani zaradi službene naloge z določenim trajanjem vsaj 185 dni na leto prebiva v drugi državi članici, v obdobju te službene naloge običajno prebivališče v smislu navedenega člena 6(1) v tej državi članici.

– Če bi se po presoji predložitvenega sodišča izkazalo, da sporni davki iz postopka v glavni stvari ne spadajo na področje uporabe oprostitve iz člena 1(1) Direktive 83/183, mora to sodišče ob upoštevanju zahtev, ki izhajajo iz člena 39 ES, preizkusiti, ali uporaba nacionalnega prava o teh davkih osebi, ki v okviru prenosa prebivališča uvozi vozilo v svojo državo izvora, zagotavlja, da glede davkov ni v manj ugodnem položaju od oseb, ki so v tej državi članici stalno prebivale, in ali je v tem primeru tako neenako obravnavanje upravičeno, ker temelji na objektivnih ugotovitvah, ki niso odvisne od prebivališča zadevnih oseb in so v sorazmerju z legitimnim ciljem, ki mu sledi nacionalno pravo.

Stroški

82 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

Trošarine, kakršna je ta, ki je sporna v postopku v glavni stvari, spadajo na področje uporabe člena 1(1) Direktive Sveta 83/183/EGS z dne 28. marca 1983 o davčnih oprostitvah, ki veljajo za končni uvoz osebne lastnine posameznikov iz države članice, kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 89/604/EGS z dne 23. novembra 1989, če se izkaže – kar mora preizkusiti predložitveno sodišče – da se po navadi odmerijo pri končnem uvozu osebnega vozila iz druge države članice, ki ga opravi posameznik. Dodatna enkratna posebna pristojbina za registracijo, kakršna je ta, ki je sporna v postopku v glavni stvari, je prav tako zajeta s področjem uporabe navedenega člena 1(1), če se izkaže – kar mora preizkusiti predložitveno sodišče – da je povezana s samim dejanjem uvoza vozila.

Člen 6(1) Direktive 83/183 je treba razlagati tako, da ima uslužbenec javne uprave, oboroženih sil, varnostnih organov ali pristaniške policije države članice, ki s svojimi družinskimi člani zaradi službene naloge z določenim trajanjem vsaj 185 dni na leto prebiva v drugi državi članici, v obdobju te službene naloge običajno prebivališče v smislu navedenega člena 6(1) v tej državi članici.

Če bi se po presoji predložitvenega sodišča izkazalo, da sporni davki iz postopka v glavni stvari ne spadajo na področje uporabe oprostitve iz člena 1(1) Direktive 83/183, mora to sodišče ob upoštevanju zahtev, ki izhajajo iz člena 39 ES, preizkusiti, ali uporaba nacionalnega prava o teh davkih osebi, ki v okviru prenosa prebivališča uvozi vozilo v svojo državo izvora, zagotavlja, da glede davkov ni v manj ugodnem položaju od oseb, ki so v tej državi članici stalno prebivale, in ali je v tem primeru tako neenako obravnavanje upravičeno, ker temelji na objektivnih ugotovitvah, ki niso odvisne od prebivališča zadevnih oseb in so v sorazmerju z legitimnim ciljem, ki mu sledi nacionalno pravo.

Podpisi